

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

МЕТОДИКА

ЗА ГРАЖДАНСКИ МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ, СВЪРЗАНИ С ВЕЛОСИПЕДНИЯ ТРАНСПОРТ И ТЯХНОТО ПРИЛАГАНЕ ОТ ОТГОВОРНИТЕ СТРУКТУРИ

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Оф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

стр. 1

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата методика е разработена по проект „Велосипедно око за София – наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“. С прилагането на методиката се цели провеждане на граждански мониторинг на изпълнението на плановете и програмите на СО, свързани с велосипедния транспорт и тяхното прилагане от отговорните структури, включително и по отношение процеса на планиране и обществено обсъждане. Методиката се позовава на принципите на добро управление и ще включи гражданите в процеса на наблюдение и оценка.

Методиката е предшествана от анализ на съществуващите планове и програми, свързани с велосипедния транспорт в Столична община. Анализът изброява и обобщава плановете и стратегическите документи, в които са планирани конкретни мерки за развитие на велосипедна инфраструктура, образователни и информационни мерки за популяризиране на колоезденето. Анализирани са нормативната база – както по отношение на прилагането на плановете, така и във връзка със създаването, експлоатирането и поддръжката на велосипедна инфраструктура. Въз основа на публична информация са проучени отговорностите и функциите на звена от администрацията на местната власт относно изпълнението на заложените мерки, свързани с велосипедното движение. Доколкото е налична информация, са разгледани конкретни практики, свързани с гражданско участие във вземането на решения за развитие на велосипедната мрежа в Столична община.

Развитието на велосипедния транспорт в Столична община, съгласно извършения анализ, е планирано с конкретни инфраструктурни мерки, индикатори и срокове. Проследяване на изпълнението на поставените цели показва значително изоставане при изграждането на велосипедна инфраструктура. В публичното пространство това не остава незабелязано – гражданите открито поставят въпроси, критики и изразяват недоволство. В така описаната ситуация, целта на методиката за граждански мониторинг е също да даде възможност на граждани обективно да оценят

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

постигнатото от Столична община въз основа на информация, наблюдение и диалог с администрацията.

Резултатите от гражданския мониторинг, проведен до края на 2023 г., трябва да послужат за подобряване на политиките за развитие на велосипедно движение, водено от обратна връзка на потребители на тези политики – велосипедисти, заинтересовани граждани, велосипедни организации и клубове, медии, родители и родителски организации и др.

II. ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Граждански мониторинг – систематично наблюдение, събиране на информация и анализ, извършвани от граждани и граждански организации по отношение на реализацията на избрана политика и напредъка по постигане на планираните ѝ цели.

В случая, гражданският мониторинг има за задача да подпомогне управленския процес по вземане на решения за реализация на велосипедни политики и тяхното актуализиране. В хода на мониторинга, гражданите следва да проследят напредъка, да сравнят действията на Столична община с установени стандарти, като могат да се опират на капацитета и експертизата на специалисти в сферата. Гражданският мониторинг ще регистрира напредъка и ще отчете качеството на постиженията, като се сравни планираното с постигнатото в конкретен период до 2023 г., а именно изградена велосипедна инфраструктура, извършена поддръжка, проведени образователни и популяризиращи мерки. Гражданите ще отразят качеството на изпълнението на управленските решения въз основа и на своето житейско преживяване по осигурената в градската среда на София велосипедна инфраструктура. Това означава, че гражданският мониторинг ще отрази не само законосъобразността, целесъобразността, съответствието с установени стандарти, но и елементи, които гражданите считат за неправилни, неточни, непрактични.

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

Резултатите от проведения граждански мониторинг ще провокират местната власт да приложи коригиращи и актуализиращи действия при бъдещо изпълнение на планирани велосипедни мерки.

Гражданският мониторинг се разглежда като инструмент на доброто управление и взаимодействие с местната власт и се позовава на **принципи**¹ като:

- **Прозрачност и отчетност** - да се осигурява обществен достъп до информация и да се улеснява разбирането за това как се решават обществено значимите въпроси;
- **Отзивчивост** - да се осигури непрекъснато във времето посрещане на нуждите и законно обосноваването очаквания на гражданите от страна на местните власти;
- **Върховенство на закона** - да се гарантира честност, безпристрастност и предсказуемост;
- **Гражданско участие във вземане на решения** – да се осигури взаимодействие между гражданите и местната власт;
- **Устойчивост и дългосрочна ориентация в планирането** - да се взимат под внимание интересите на бъдещите поколения;
- **Ефективност и ефикасност** - да се гарантира постигане на целите чрез оптимално използване на наличните ресурси;
- **Иновации и отвореност за промени** - да се гарантира, че се извлича практическа полза от въвеждането на нови решения и добри практики.

Изхождайки от тези принципи, се приема, че гражданите и гражданските организации, участващи в провеждането на мониторинга, следва да разполагат с изчерпателна информация относно велосипедните политики на Столична община. Тази информация следва да е публична, лесно достъпна и проверима, за да служи за формиране на обективно мнение. Тя следва да съдържа не само планове, програми, стратегии, но да е

---

1 Стратегия на Съвета на Европа за иновации и добро управление на местно ниво. Конференция на Европейските министри отговорни за местното и регионалното управление "Доброто местно и регионално управление – Европейското предизвикателство", 15-та сесия, Валенсия, 15-16 октомври 2007 г.

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

изчерпателна и по отношение на финансиране, методи на изпълнение, компетентност на изпълнителите, проследимост на резултатите. Оценката на постигнатото следва да се формира в диалог и откритост на столичната администрация, чрез съвместни срещи, споделяне на информация, включително физически и на мястото на реализация на оценяваните резултати. Такъв процес не просто осигурява качествено наблюдение, но и възможност за добиване на преки впечатления за работата и доизграждане на доверие между гражданите, вземащите решения и изпълнителите на политиките.

Основна задача на гражданския мониторинг е да съдейства за позитивен процес в местното самоуправление, да създава условия, които да не позволяват или да предотвратяват настъпването на отрицателни явления и причините за тях в местната администрация. Наблюдението на политиките помага пълноценно и на двете страни в процеса на местното самоуправление – органите на местно самоуправление и гражданите.

Гражданският мониторинг е важен източник на информация, особено ценен за местното самоуправление. Органите на самоуправление, гражданското общество, както и местната администрация, която ги подпомага, не могат ефективно да функционират, ако не разполагат със съответната информация за обекта на управление. Не винаги формално установените начини за предоставяне на информация са достатъчни или достатъчно познати и достъпни за гражданите. Тези начини се допълват чрез гражданския мониторинг, който предполага доброволно, честно, прозрачно и добросъвестно взаимодействие с местната власт.

Този мониторинг (наблюдение) е в състояние да установи степента и качеството на изпълнението на управленските решения, изхождайки от конкретните фактически постижения и житейско положение. Той не се ограничава от преценката единствено за законосъобразност или целесъобразност. Това, което граждански организации или групи в обществото смятат за неправилно или неточно изпълнение на определена общинска политика от органите на местното самоуправление и местната администрация, може да бъде предмет на информацията, която те предават като резултат от извършени проверки или наблюдения. Същото е

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

валидно и за постиженията, които гражданите смятат за правилни, полезни и навременно реализирани от местната администрация.

Със своя обхват гражданският мониторинг и методите за осъществяването му са от голямо значение на превантивната му роля в дейността на органите на местно самоуправление и местната администрация. Систематичността и постоянството са в основата на превантивния характер на наблюдението и на мотивационния му характер, подкрепена от неговата гласност. В изпълнение на функциите си, гражданският мониторинг трябва своевременно и комплексно да отразява процесите в местното самоуправление. Това означава информацията да се предоставя бързо, навременно, както и точно да отразява не само допуснатите слабости, но и постигнатите успехи и положителни резултати в дейността на местната администрация.

Гражданският мониторинг на общинските политики е инструмент на доброто управление при упражняването на политическа, икономическа и административна власт на всички равнища. Той трябва да се разглежда като неразделна част от процеса на вземане на решения и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на обществените политики, за да бъде полезен инструмент.

Значението на мониторинга и оценката на общинските политики като инструменти на доброто управление се изразява в следните ефекти:

- **Създават се механизми за участие** – гражданите получават възможност да участват във вземането на решения по отношение на оценката и промените при реализацията на общинските политики пряко или чрез от легитимните институции, които представляват техните интереси.
- **Постигане на съгласие** – отчитането и съгласуването на различните интереси е част от доброто управление, за да се постигне широко съгласие, водено от интересите на общността. Чрез мониторинга и оценяването на общинските политики заинтересованите страни имат възможност да им повлияват.
- **Принос към ефективността и ефикасността на общинските политики**, за да отговарят на обществените нужди, използвайки

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

наличните ресурси по най-добрия начин. Гражданският мониторинг помага на лидерите и обществеността да изграждат перспектива за развитие с дългосрочна визия.

- **Осигуряване на отчетност** - предоставя се информация в каква степен дадена политика постига поставени цели, доколко ефективно и ефикасно са използвани публичните ресурси, какви са постигнатите резултати и въздействия. Предоставя се и възможност на заинтересованите страни да дават и да получават информация, която има решаващо значение за защита на интересите им.
- **Отговорност на управлението** – институциите следва да отчетат интересите на всички целеви групи и заинтересовани страни при провеждането на дадена политика и да се стремят да се съобразяват с тях. Политическите лица и служителите на администрацията са отговорни пред заинтересованите страни, гражданите и обществеността за упражняването на своите правомощия, следва да реагират на отправени критики или изисквания, поставени от гражданите, както и да поемат отговорност за грешки и некомпетентност, като обяснят своите действия.
- **Осигуряване на прозрачност** – институциите, процедурите и информацията са достъпни за заинтересованите страни, гражданите и обществеността, като е гарантирана възможност да бъдат разбирани, наблюдавани и оценявани публичните политики. Прозрачното управление има ясни процедури за публично вземане на решения и отворени канали за общуване между заинтересованите страни и общинските служители.
- **Подобряване качеството на изпълнението на общинските политики**, както и на постигнатите резултати, на създаваните продукти и услуги. Подобрява се и се развива капацитетът на реализиращите политиките институции, организации и общности.

Правото на гражданите да осъществяват граждански мониторинг в местното самоуправление по отношение на неговите органи и администрация (и водените от тях политики), които от своя страна са обекти на мониторинг, е основополагащо право, регламентирано в Българската Конституция и в някои закони. Българското законодателство

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия” и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

предвижда различни процедури и способности за упражняване на граждански мониторинг в местното самоуправление. Те са важна гаранция за отстояване на законните интереси на гражданите и за защита на техните права.

Общата нормативна рамка, която регламентира участието и различните форми на граждански мониторинг в местното самоуправление, включва:

- Закон за местното самоуправление и местната администрация;
- Закон за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление;
- Закон за администрацията;
- Закон за публичните финанси;
- Закон за нормативните актове.

Оценката е част от мониторинга, но често се отделя от него с оглед на това, че се фокусира единствено върху резултатите. Мониторингът и оценката са взаимосвързани инструменти. Чрез мониторинга и оценката могат да се идентифицират резултатите и приоритетните проблеми при осъществяването на определена политика/програма и да се определят начините, по които да се подходи към тяхното развитие. Мониторингът и оценката дават възможност целевите групи и заинтересованите страни да се въвличат в самоопределяне на техните нужди, в предлагането на приложими решения, в мобилизирането на наличните ресурси, при получаването на адекватна оценка за резултатите и страничните ефекти от реализацията на политиката/програмата. Интегрална част от процеса на мониторинг и оценка е ангажиментът за споделяне на резултатите - с неправителствените организации, целевите групи, заинтересованите страни, медиите.

Въпроси, на които гражданският мониторинг на велосипедните политики на Столична община следва да отговори, както и да предостави изводи и препоръки, са:

- Какви са последиците от прилагането на велосипедната политика за различните групи заинтересовани страни?
- Какви са положителните резултати от велосипедната политика и какво е разпределението им на територията на СО и между отделните целеви групи и заинтересовани страни?
- Има ли непредвидени странични или отрицателни ефекти от осъществяването на велосипедната политика и какви са възможните мерки за тяхното неутрализиране?
- Има ли рискове, които заплашват успеха на реализацията на велосипедните политики?
- Каква институционална и организационна среда е необходима за осигуряване на участие на заинтересованите страни в реализацията на велосипедната политика?
- Изграден ли е капацитет за осъществяване на политиката на всички равнища в СО и какво е необходимо за неговото увеличаване?

III. МЕТОДИ НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ГРАЖДАНСКИ МОНИТОРИНГ

Целта на настоящата методика е да предостави инструменти и методи за провеждане на граждански мониторинг на територията на Столична община. Чрез тези методи за наблюдение на велосипедните политики ще се осигури благоприятна среда за защита правата на гражданите и на техните законни интереси в духа на местното самоуправление. Чрез предложените методи за провеждане на граждански мониторинг следва да се постигне обективна и безпристрастна оценка на постигнатите резултати от изпълнението на целевите общински велосипедни политики. Те са ключови за местното население на СО и всеки гражданин пряко или косвено да бъде ползвател на резултатите от тяхното изпълнение. Гражданският мониторинг ще провокира местната власт да приложи коригиращи мерки и действия при изпълнението на велосипедните политики, чрез документиране на резултатите от наблюдението, осигуряване на гражданско участие и публикуване на изводи и препоръки.

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

Разработените методи може да бъдат приложени от страна на гражданското общество при наблюдението и оценката и на други политики, осъществявани от СО. Във връзка с това настоящата методика е приложима към всички общински политики, осъществявани от местната власт на територията на СО.

Анализът на съществуващата ситуация в СО показва, че участието на гражданите и организациите на гражданското общество в процесите на изготвяне и прилагане на общински велосипедни политики е недостатъчно развито. Липсват данни за прозрачно и отговорно местно самоуправление, работещо в интерес на общността и заедно с общността на настоящи и потенциални ползватели на резултатите от велосипедни политики. Гражданите и техни организации не взаимодействат пряко и ефективно със Столична община, липсват действащи механизми за гражданско участие, пряко посветени на велосипедните политики. Столична община е естествен инициатор при планирането и осъществяването на общинските политики. Налице са известни дефицити на мотивация за осъществяване на ефективен граждански мониторинг и контрол:

- Столична община не е достатъчно мотивирана и не информира гражданите за хода и за ефективността от изпълнението на общинските велосипедни политики;
- Гражданите не са мотивирани в достатъчна степен да осъществяват наблюдение и контрол върху изпълнението на общинските велосипедни политики.

Съществува криза на доверието между местната власт в София и гражданското общество, която влияе негативно за създаването на обществен контрол върху качествено и ефективно изпълнение на общинските велосипедни политики. Макар да са инициирани механизми за взаимодействие, като консултативен съвет по пътна безопасност, обществени съвети към районни администрации, комисия за взаимодействие с гражданите (към Столичния общински съвет) и др., остава впечатление за липса на диалог и липса на активно

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

взаимодействие по отношение на велосипедните политики. Публично достъпна информация се изнася в медиите по тяхна инициатива или при наличие на специфичен проблем, забелязан от велосипедисти, но не са налице регулярни и целенасочени действия като например срещи, работни групи, периодично търсене на обратна връзка чрез публикация на резултати и отчетност на годишна база и др.

Тези дефицити следва да бъдат преодолени чрез методите на гражданския мониторинг, като заинтересованите страни сред общинската администрация и гражданското общество бъдат привлечени в разнообразни форми на обмен на информация и мнения.

В теорията, както и в различните методически ръководства и добрите практики в областта на мониторинга и оценката, е наличен богат набор от методи и инструменти, част от които са приложими и по отношение на мониторинга на прозрачността на публичната информация.

В теорията и практиките в областта на мониторинга според типа на търсената информация и начина на нейното събиране, методите на изследване най-общо се разделят на две големи групи – **количествени и качествени**.

Чрез **количествените методи** целта е да бъде събрана достатъчна информация за обществени нагласи и предпочитания, която впоследствие се анализира чрез методите за анализ. Получените резултати се представят в количествени измерители. Широко прилагани количествени методи за събиране на информация са *кабинетно проучване* и *анкетно проучване*.

В допълнение **качествените методи** се използват за събиране на информация при провеждане на мониторинг и оценка на публични дейности и политики. Те позволяват събиране на задълбочена информация за изследваните теми. Основните качествени методи, предназначени за събиране на информация за целите на мониторинга и оценката на публични политики, са *интервютата*.

За целите на настоящата методика за провеждане на граждански мониторинг, методите са конкретизирани, събираната информация е

систематизирана в модули, а оценката на велосипедната политика на Столична община се извършва чрез скала за оценка и формула за оценка.

Принцип на триангулацията съгласно разработената от Института по публична администрация *Методика за последващо въздействие*², триангулацията предполага, че към даден въпрос или проблем се подхожда от различни гледни точки, за да се получат възможно най-точни изводи и заключения. Съществуват три вида триангулация: триангулация на източниците на данни, триангулация на изследванията и триангулация на методите. Триангулация на източниците на данни съчетава видове информация, които може да произтичат от количествени и качествени техники. Например, първоначалните констатации въз основа на данните от мониторинга могат да бъдат проверени и обяснени чрез разглеждането им по време на интервюта с „експерти и /или привилегирани свидетели“. И обратното, изявления на респондентите при проучването може да бъдат сверени и подкрепени от количествени данни. Информацията, получена чрез различни качествени методи, например интервю, фокус групи и анализ на документи или преглед на литературата, могат да бъдат противопоставени помежду си, за да се получи последователно и надеждно становище по въпроса.

Триангулация на изследванията може да бъде постигната чрез мултидисциплинарен състав на екипа за оценяване, например опит в публичната администрация и специфичен сектор на експертни познания, както и комбиниране на академични знания със знания на практикуващите. Всяка гледна точка може да допринесе и да обогати анализа. Освен това, няколко членове на екипа за оценяване (с общ или различен експертен опит) могат индивидуално да направят отделен анализ въз основа на един и същ набор от информация и по-късно заключенията да бъдат сравнени и прецизирани.

Триангулация на методите предполага използването на няколко изследователски техники. Структурата на оценяването обикновено съдържа подход на повече методи, при който се използват количествени и качествени методи и източници на данни, за да се отговори на въпросите

---

2 <https://www.ipa.government.bg/bg/metodika-za-posledvashcha-ocenka-na-programi-i-normativni-aktove>

за оценка. Докато количествените техники позволяват наблюдение и съпоставимост, качествените техники осигуряват вникване, обяснение и тълкуване.

При извършването на мониторинга на велосипедните политики от страна на гражданското общество, принципът на триангулацията се прилага от една страна чрез събирането на информация от три различни източника – чрез собствени проучвания, и проучвания мнението на администрацията и на мнението на гражданите по разглежданата политика.

От друга страна, принципът на триангулация изисква систематичното съчетаване на опита на експертния екип, извършващ мониторинга. За целта механизмът предвижда мониторингът да се извършва от екипи от минимум трима експерта, които да оценят независимо представянето на отделните администрации. Използването на този подход ще позволи адекватното съпоставяне на данните, получени от използваните различни източници на информация. Основната концепция при използване на триангулирането като принцип на оценка е, че данните и заключенията следва да се обосноват и приемат чрез използване на поне три източника на информация с цел получаване на адекватно ниво на достоверност.

За целите на гражданския мониторинг на велосипедни политики на Столична община са подбрани следните методи за провеждането му:

➤ **Наблюдение на място**

Извършване на посещения на мястото на изградена велосипедна инфраструктура. Обектите (велосипедни алеи и/или велосипедни ленти, изградени в периода 2019-2023 г.) се избират след провеждане на кабинетно проучване, събиране на документи и данни, получени чрез достъп до информация, разговори с представители на СО. Състоянието на изградената инфраструктура се документира чрез снимки, видео клипове и доклади.

➤ **Подаване на сигнали / въпроси/ искане на допълнителна информация**

Търсене на допълнителна информация от СО при необходимост след посещенията на място.

➤ **Преглед и сравнение на публично достъпни документи и информация**

Сравняване на планираната за изпълнение велосипедна инфраструктура с извършената работа на терен, включително по отношение на заложените срокове. Оформяне на доклад с констатации, например в табличен вид, с оглед прегледност и проверимост на резултатите.

➤ **Набавяне на информация, която не е публично достъпна (искане чрез ЗДОИ)**

В случай на неясноти относно предстоящи строителни работи, дейности по поддръжка и др., които могат да бъдат наблюдавани от граждани, може да бъде изискана допълнителна информация.

➤ **Провеждане на срещи и интервюта с отговорни звена и представители на СО за изпълнение на велосипедна инфраструктура и мерки**

Осъществяване на контакт с администрацията за провеждане на наблюдение в присъствие на служители на администрацията – например посещение на място, съвместно каране на велосипед по изградена инфраструктура, наблюдение на текущи строителни работи, участие в работни срещи по текущи велосипедни проекти.

➤ **Провеждане на анкета сред потребители на велосипедна инфраструктура**

Провеждане на анкета сред велосипедисти с търсене на обратна връзка от провежданите велосипедни политики – например удовлетвореност от велосипедна инфраструктура, нагласи за гражданско участие във вземане на решения, мнение за поддръжка на велосипедни алеи, участие във велосипедни събития, организирани от СО и други.

➤ **Провеждане на срещи с граждани за повишаване на капацитета за провеждане на мониторинг на велосипедни политики**

Привличане на велосипедисти, които желаят да добият преки впечатления от работата на Столична община по планиране, изграждане и поддръжка на велосипедна инфраструктура, диалог със Столична община и участие в процеса на граждански мониторинг на велосипедни политики.

IV. ОЦЕНКА НА ВЕЛОСИПЕДНИ ПОЛИТИКИ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Гражданите и организациите, участващи в провеждането на граждански мониторинг, ще бъдат насърчени да отговорят на въпросник и въз основа на информацията и впечатленията в процеса на наблюдение, да отразят своите оценки в няколко модула. Модулите са определени на база анализ на заложените велосипедни политики в планове и стратегии на Столичната община. Темите на модулите целят да насърчат гражданите да потърсят и да се запознаят с налична информация, да сравнят личните си впечатления с фактически постижения, за да оценят възможно най-обективно действителните велосипедни политики на Столична община.

Модул за оценка	Въпроси	Оценка
Модул 1		
Визия на СО за велосипедната инфраструктура дългосрочност степен изпълнение	Достъпна ли е информацията какви са плановете и намеренията на СО за инвестиции във велосипедна инфраструктура (велосипедни алеи, велосипедни ленти, велосипедни паркинги)? - плановете и стратегии, плановете за годишни инвестиции, годишен бюджет на СО и др.	0-4

	Налична ли е информация за срокове за изпълнение на велосипедна инфраструктура?	0-4
	Каква е степента на изпълнение на планираната велосипедна инфраструктура? Какво е разпределението на изградената велоинфраструктура на територията на СО? Обхванати ли са различни квартали, различни социални групи, различни населени места?	0-4
	Има ли заложен годишен бюджет за велосипедни мерки? Има ли отчет на изпълнението?	0-4
	Изграден ли е капацитет за осъществяване на вело-политиката в СО? - Има ли екип с ясни отговорности по развитие на велосипедното движение, има ли квалифицирани специалисти и какви точно и др.? Необходимо ли е неговото увеличаване?	0-4
Модул 2 Качество, безопасност и	Отговаря ли изградената велосипедна инфраструктура на установени нормативни стандарти?	0-4

удобство изградената велосипедна инфраструктура	на	Събират ли се данни и правят ли се анализи на велосипедното движение, условията за пътна безопасност на велосипедистите, обществени нагласи и др.?	0-4
		Какви са данните за ПТП с водачи на велосипед и тротинетка? Има ли негативни тенденции?	0-4
		Какви са последиците/ефектите от прилагането на велосипедната политика за различни групи заинтересовани страни? - ученици, младежи, работещи, хора с увреждания и др. Има ли непредвидени странични или отрицателни ефекти от осъществяването на велосипедната политика, разпознати ли са и набелязани ли са мерки за преодоляването им?	0-4
Модул 3 Поддръжка велосипедната инфраструктура	на	Доколко задоволително е състоянието на изградената велосипедна инфраструктура? - маркировка и сигнализация, чистота, зимна поддръжка, състояние на настилки и др.	0-4
		Доколко се обръща внимание на сигнали за нередности, подавани от велосипедисти, относно състоянието на велосипедната инфраструктура?	0-4

www.eufunds.bg

Този документ е създаден по проект BG05SFOP001-2.025-0196 „Велосипедно око за София - наблюдение на политиките и мерките за градска мобилност в София, с фокус велосипедното движение“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Фондация „Офф Медия“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския Съюз и Управляващия Орган.

Модул 4 Гражданско участие във вземане на решения за развитие на велосипеден транспорт в СО	Как се осигурява равнопоставеност и популяризиране на възможностите за гражданско участие сред различни социални групи, квартали, населени места в рамките на СО?	0-4
	Какви конкретни форми за гражданско участие във велосипедни политики са създадени – тематични работни групи, обществени съвети, търсене на обратна връзка по текущи велосипедни проекти и др.?	0-4
Модул 5 Популяризиране на велосипедното движение	Има ли създадени/подкрепени от СО занимания с велосипед, в които гражданите могат да се включват? - велосипедни събития като шествия, уикенд карания, състезания и др.	0-4
	Правят ли се регулярни насърчителни действия, информационни кампании, обучения и др. за различни групи велосипедисти? - ученици, младежи, възрастни, служители на фирми и др.	0-4
Модул 6 Добри практики за велосипедно движение	Кои от реализираните досега в СО велосипедни мерки може да се определят като добра практика? Каква е тяхната устойчивост?	0-4

придвижване, отдих или спорт за всеки	Мултиплицират ли се добри практики за велосипедно движение в различни райони на Столична община?	0-4
--	--	-----

Скала за оценяване

- 0** Не се открива информация за мониторирания период или може да се заключи, че липсват действия.
- 1** Налична е информация, но **темата е слабо засегната**. Доколкото има резултати, те са ограничени като обхват – **само при нужда**, по неизбежен повод.
- 2** Налична е информация за **единични инициативи** или проекти. Обхватът е ограничен до малка целева група, а резултатите не са задоволителни или не могат да се приложат отново.
- 3** Налична е задоволителна и добре структурирана информация. Приложен е **системен подход**. Обхванати са целеви групи и заинтересовани страни, заложените срокове са спазени. Резултатите се основават на анализ и данни и могат да се приложат отново и другаде.
- 4** Налична е задоволителна и добре структурирана информация. Приложен е **интегриран подход**, като темата е неразривно свързана с други общински политики. Обхванати са широк кръг целеви групи и заинтересовани страни, заложените срокове са спазени. Провеждат се анализи, събират се данни, извършва се мониторинг. Резултатите са устойчиви, могат да се приложат другаде и се отличават като добра практика.

Комплексна оценка

Модулите за извършване на оценка следва да се приложат към всеки от методите на провеждане на мониторинга. При обобщаване на резултатите от всеки от тях се дава съответна оценка от скалата за оценяване за формиране на комплексна оценка по следната формула:

$$(AP + Cp + KP) / 3 = KO$$

АП – анкетно проучване

Ср – срещи

КП – кабинетно проучване

КО – комплексна оценка

Приложените методи за извършване на мониторинг са с еднаква тежест, като осредняването им показва резултат от общата скала за оценяване. В резултат от приложената формула велосипедната политика на Столична община може да получи резултат за комплексна оценка със стойност от 1 до 4 със следното значение:

- 1 – липса на систематична велосипедна политика
- 2 – незадоволителна велосипедна политика
- 3 – систематична велосипедна политика
- 4 – систематична и интегрирана велосипедна политика

V. ОБОБЩАВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ИЗГОТВЯНЕ НА ПРЕПОРЪКИ

Прилагането на методите за извършване на мониторинг следва да се документира чрез обобщени протоколи и доклади.

- **Протоколи** - провеждането на срещи (метод 5 и метод 7) следва да се отрази в обобщени протоколи, които съдържат не само получената информация, но и отговори на въпросите съгласно таблицата с модули за оценка.
- **Доклад от анкетно проучване** - резултатите от анкетното проучване сред потребители трябва да се обобщат с доклад, имайки предвид че модулите и конкретните въпроси могат да бъдат формулирани във вид разбираем и приложим за целите на онлайн проучване.
- **Финален доклад** - провеждането на кабинетно проучване чрез методи 2, 3 и 4 се допълва и с метод 1 с посещение на място, като резултатите следва да се обобщат във финален доклад с цел сравнимост и отразяване на изводите от сравнението на информацията с фактическите физически постижения. Финалният доклад описва резултатите от провеждане на гражданския мониторинг чрез приложените методи, комплексната оценка и изводите и препоръките към велосипедните политики на Столична община.